

**PROGRAMY A PROJEKTY RÚVZ SO
SÍDLOM V ROŽŇAVE
ZA ROK 2019 A ĎALŠIE ROKY**

1. Oddelenie hygieny životného prostredia a zdravia

1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP V.)

Cieľ

Zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva SR prostredníctvom zlepšenia stavu environmentálnych determinantov zdravia; redukcia ochorení súvisiacich s kvalitou vonkajšieho i vnútorného ovzdušia, ochorení súvisiacich s pitnou a rekreačnou vodou, ochorení súvisiacich s nadmerným environmentálnym hlukom, kontaminovanými územiaми, nebezpečnými chemickými látkami, UV žiarením a zmenou klímy.

Gestorom - ÚVZ SR nebolo vo veci plnenia úloh vyplývajúcich z Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov SR (NEHAP V.) zaslané žiadne usmernenie. Oddelenie HŽPaZ tunajšieho úradu sa na plnení úlohy v r. 2019 nepodieľalo.

1.2 PROTOKOL O VODE A ZDRAVÍ – PLNENIE NÁRODNÝCH CIEĽOV

Cieľ

Cieľom tohto programu je plniť zaktualizované národné ciele vládou schváleného materiálu Protokol o vode a zdraví k Dohovoru o ochrane a využívaní hraničných vodných tokov a medzinárodných jazier z roku 1992 – Národné ciele SR III, ktoré boli nastavené v spolupráci s rezortom životného prostredia a to v súlade s medzinárodným dokumentom Protokol o vode a zdraví.

Riešiteľskými pracoviskami sú ÚVZ SR a vybrané RÚVZ v SR. RÚVZ so sídlom v Rožňave neobdržal vo veci plnenia národných cieľov Protokolu o vode a zdraví žiadne pokyny gestora.

1.3 ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A PRACOVNOM PROSTREDÍ

Cieľ

- zabezpečiť pokračovanie procesov zameraných na rozvoj ľudského biomonitoringu (HBM) a jeho metodík vo vzťahu k chemickým rizikovým faktorom zo životného i pracovného prostredia,
- zvýšiť udržateľnosť odborných kapacít pre HBM v rámci ÚVZ SR a RÚVZ v SR,
- vytvárať podmienky pre zavedenie systémového prístupu k aplikácii HBM na národnej úrovni v kontexte vytvorenia európskej platformy pre ľudský biomonitoring HBM4EU a aktuálnych

priorít vychádzajúcich z Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov SR (NEHAP V.).

RÚVZ so sídlom v Rožňave nie je vybraným riešiteľským pracoviskom, na plnení úlohy sa nepodieľa (pokračovanie projektu z predchádzajúcich rokov).

1.4 ZHODNOTENIE VYBRANÝCH FAKTOROV VNÚTORNÉHO OVZDUŠIA V BUDOVÁCH ŠKÔL NA ZÁKLADE VÝSLEDKOV PRIESKUMU

Cieľ

Úloha sa zameriava na problematiku prevencie akútnych a chronických respiračných ochorení a alergií u detí. Táto problematika sa v posledných rokoch zaradila medzi prioritné oblasti environmentálno-zdravotnej politiky v Európe. Z hľadiska ochrany zdravia jednej z najzraniteľnejších skupín populácie – detí je práve vnútorné ovzdušie v školách jedným z významných faktorov.

Oddelenie HŽPaZ tunajšieho úradu úlohu v roku 2019 neplnilo, nakoľko riešiteľským pracoviskom je len ÚVZ SR.

1.5 MAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU PESTICÍDNYCH LÁTK A MIKROPOLUTANTOV V PITNÝCH VODÁCH

Cieľ

Získať informácie o výskyte nových pesticídnych látok a iných mikropolutantov v pitných vodách SR.

Etapy riešenia pre roky 2019 – 2022 zahŕňajú zavedenie postupov pre monitorovanie a hodnotenie pesticídnych látok a monitoring vytipovaných vodárenských zdrojov a pitnej vody. Riešiteľskými pracoviskami sú ÚVZ SR a vybrané RÚVZ v SR. Gestorom – NRC pre pitnú vodu nebolo vo veci plnenia úlohy zaslané žiadne usmernenie.

1.6 ROZŠÍRENIE SIETE MONITOROVACÍCH STANÍC NA SLEDOVANIE KONCENTRÁCIE BIOLOGICKÝCH ALERGIZUJÚCICH ČASTÍ VO VONKAJŠOM OVZDUŠÍ

Cieľ

Hlavným cieľom projektu je poskytovať presné a včasné informácie o obsahu alergizujúcich organických častíc – peľu a spór plesní v ovzduší. Podmienkou na naplnenie hlavného cieľa je rozšíriť existujúcu sieť peľových monitorovacích staníc na úroveň, ktorá je nevyhnutná pre presné a komplexné vyhodnocovanie peľovej situácie v jednotlivých regiónoch Slovenska. Obnova a dobudovanie technického, prístrojového a personálneho vybavenia infraštruktúry peľovej informačnej služby (PIS) zabezpečí adekvátny monitoring environmentálnych

zdravotných rizík spôsobených výskytom biologických alergénov v ovzduší pre celé územie Slovenska, čím sa posilní základná úloha v oblasti ochrany a podpory verejného zdravia, a to prevencia.

Riešiteľskými pracoviskami sú ÚVZ SR a vybrané RÚVZ v SR. Ide o pokračovanie projektu z predchádzajúcich rokov. RÚVZ so sídlom v Rožňave nie je vybraným riešiteľským pracoviskom.

1.7 ZHODNOTENIE DODRŽIAVANIA HYGIENICKÝCH POŽIADAVIEK V PREVÁDZKACH SOLÁRIÍ

Cieľ

- zhodnotenie dodržiavania hygienických požiadaviek v prevádzkach solárií
- prijatie účinných opatrení na zníženie rizika poškodenia zdravia návštevníkov solárií
- príprava vecných podkladov na zmeny legislatívy na ochranu zdravia pri poskytovaní služieb v soláriách

V nadväznosti na usmernenie ÚVZ SR zo dňa 21.09.2018 vo veci vykonania mimoriadneho cieleného ŠZD v prevádzkach solárií v termíne 01.11.2018 – 28.02.2019, zameraného na dodržiavanie hygienických požiadaviek, spojeného s meraním ÚV žiarenia, bol dňa 17.01.2019 odbornými pracovníkmi odd. HŽPaZ tunajšieho úradu v súčinnosti s odbornými zamestnancami Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Košiciach vykonaný mimoriadny cielený štátny zdravotný dozor v 3-och zo 6-ich v tom čase v okrese Rožňava prevádzkovaných solárií:

1. Solárne štúdio CHOCOLATE BROWN ŠTÚDIO, Šafárikova č. 17, Rožňava – prevádzka so 6 opaľovacími prístrojmi;
  - meranie ÚV žiarenia bolo vykonané na 1 horizontálnom opaľovacom prístroji a na 1 vertikálnom opaľovacom prístroji,
2. Solárium Luci Sun, Nám. baníkov č. 1, Rožňava – prevádzka s 3 opaľovacími prístrojmi;
  - meranie ÚV žiarenia bolo vykonané na 1 horizontálnom opaľovacom prístroji,
3. Solárium, Kasárenská č. 3880/36, Rožňava – prevádzka s 1 vertikálnym opaľovacím prístrojom, na ktorom bolo vykonané meranie ÚV žiarenia.

V rámci vykonaného ŠZD boli zistené nedostatky v 1 zariadení, a to v Solárnom štúdiu CHOCOLATE BROWN ŠTÚDIO na Šafárikovej ul. 17 v Rožňave: v umývadle v prevádzkovej miestnosti zariadenia nebola zabezpečená tečúca pitná voda a teplá voda, nebol k dispozícii doklad o výsledkoch merania ÚV žiarenia po výmene ÚV žiaričov v opaľovacích prístrojoch, prevádzkovateľ nedodržiaval limity ÚV žiarenia. Prevádzkovateľovi zariadenia boli uložené opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov a za porušenie povinností podľa § 23 ods. 5 písm. a) a b) zákona č. 355/2007 Z.z. bola prevádzkovateľovi v správnom konaní uložená pokuta vo výške 500 eur, ktorú zaplatil. Správa z výkonu ŠZD bola zaslaná ÚVZ SR.

1.8 OVERENIE KVALITY MATERIÁLOV, KTORÉ PRICHÁDZAJÚ DO STYKU S PITNOU VODOU

Cieľ

- overenie, či dokumentácia k výrobkom určeným pre styk s pitnou vodou označených CE, ktoré boli legálne vyrobené alebo uvedené na trh v SR alebo v inom členskom štáte Európskej únie a Turecku (vyhovujúce pre styk s pitnou vodou) obsahuje relevantné informácie, týkajúce sa zdravotnej bezpečnosti výrobkov vo vzťahu k možnému ovplyvneniu kvality pitnej vody (prioritne migrácie olova),
- získanie podkladov pre prijatie účinných opatrení:
  - a) prípravu legislatívy v oblasti výrobkov prichádzajúcich do kontaktu s pitnou vodou v rámci Európskej únie,
  - b) novelu vyhlášky Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 550/2007 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na výrobky určené na styk s pitnou vodou.

Dokumentácia k výrobkom určeným pre styk s pitnou vodou bola požadovaná v rámci posudzovania návrhov na kolaudáciu novostavieb, avšak nie všetci stavebníci tunajšiemu úradu túto dokumentáciu predložili. Dokumentácia, ktorú mal tunajší úrad k dispozícii, bola zaslaná Národnému referenčnému centru pre materiály určené na styk s pitnou vodou v zmysle záverov pracovného stretnutia vedúcich oddelení HŽPaZ RÚVZ v Košickom kraji a Prešovskom kraji, konanom dňa 10.12.2019.

Opodstatnenie venovať pozornosť pri hodnotení kvality pitnej vody okrem iného i rizikám vplyvu materiálov domových rozvodov bolo preukázané odberom vzoriek z vodovodných kohútikov v budove tunajšieho RÚVZ, a to na podnet vedenia RÚVZ, dôvodom ktorého boli opakované sťažnosti zamestnancov tunajšieho RÚVZ na zhoršenú kvalitu pitnej vody v budove RÚVZ z hľadiska senzorických ukazovateľov – pach, chuť a farba. Budova RÚVZ je napojená na verejný vodovod. Celkovo boli odobraté 3 vzorky pitnej vody z vodovodných kohútikov v troch kanceláriách v budove RÚVZ, 2 vzorky pitnej vody v dvoch objektoch napojených na tú istú vetvu siete verejného vodovodu (lekáreň a nemocnica s poliklinikou) a 1 vzorka vody z hydrantu osadeného pred budovou RÚVZ na rozváždzacej vetve verejnej vodovodnej siete. Laboratórnou analýzou vzoriek pitnej vody, odobratých z vodovodných kohútikov v kanceláriách v budove RÚVZ, bolo u všetkých analyzovaných vzoriek zistené prekročenie najvyššej medznej hodnoty ukazovateľa olovo (46,5 $\mu\text{g.l}^{-1}$, 12,4 $\mu\text{g.l}^{-1}$, 20,7 $\mu\text{g.l}^{-1}$). U ostatných analyzovaných vzoriek pitnej vody stanovený obsah olova spĺňal limit ustanovený vo Vyhláške MZ SR č. 247/2017 Z.z. (5,2 $\mu\text{g.l}^{-1}$, 2,3 $\mu\text{g.l}^{-1}$, < 1,5 $\mu\text{g.l}^{-1}$).

Budova RÚVZ bola kolaudovaná cca pred 25 rokmi, vnútorné rozvody pitnej vody sú pôvodné, v r. 2017 bola vybudovaná nová vodovodná prípojka z verejného vodovodu do budovy, ktorá je z plastových materiálov. Z uvedeného je možné usudzovať, že kvalitu pitnej vody v budove RÚVZ negatívne ovplyvňujú materiály domových rozvodov.

2. Oddelenie preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie

2.1. Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

Komentár:

V roku 2019 bola priebežne aktualizovaná evidencia subjektov, ktorých gestorom je odd. PPLaT a evidencia subjektov s vykonávanými pracovnými činnosťami súvisiacimi s expozíciou chemickým karcinogénom, mutagénom, toxickým a veľmi toxickým látkam a zmesiam. V spolupráci s jednotlivými oddeleniami RÚVZ bola aktualizovaná aj evidencia vykonávania činností PZS, dopĺňaná na základe výkonu štátneho zdravotného dozoru. Spolupráca s PZS bola realizovaná najmä v súvislosti s prešetrovaním podozrení na chorobu z povolania a metodickým usmerňovaní pri posudzovaní zdravotných rizík pri práci. Spolupráca s MPSVaR bola realizovaná na regionálnej úrovni v problematike práce osôb so zdravotným postihnutím. Pre potreby ÚPSVaR v Rožňave bolo vydané stanovisko ku chráneným pracoviskám v 31 prípadoch. V rámci spolupráce s Inšpektorátom práce v Košiciach bola vykonaná 1 spoločná previerka, zameraná na problematiku chemického faktora – pevného aerosólu v pracovnom prostredí. Pre Okresný úrad Rožňava, Odbor starostlivosti o životné prostredie bolo vypracované v súvislosti s posudzovaním vplyvov na životné prostredie stanovisko k zmene zámeru „Plán otvárk, prípravy a dobývania výhradného ložiska strieborných rúd Rožňava – Strieborná žila II. hlbinným spôsobom na roky 2020 – 2040“, stanovisko k zámeru „Plán otvárk, prípravy a dobývania výhradného ložiska volfrám – molybdénových rúd v DP Ochtiná I. hlbinným spôsobom“ a pripomienky k zámeru „Splyňovacia elektráreň na biomasu, Krásnohorská Dlhá Lúka – doplnenie TAP a TDP“.

Metodické vedenie zamestnávateľov v oblasti ochrany zdravia zamestnancov pri práci bolo zamerané najmä na problematiku zabezpečenia zdravotného dohľadu pre zamestnancov, ďalej bola pozornosť venovaná aktualizácii posudkov rizika pri práci, realizácii opatrení na obmedzovanie alebo odstránenie zdravotných rizík a problematike zaraďovania zamestnancov na výkon pracovnej činnosti na základe výsledkov posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu. Cieľene, v spolupráci so zamestnávateľom a zástupcami zamestnancov, je riešená problematika hluku v Essity Slovakia s.r.o. Gemerská Hôrka z dôvodu opakovaného výskytu choroby profesionálneho pôvodu.

V rámci ŠZD bolo vykonaných celkom 136 kontrol. Kontrolná činnosť bola zameraná na výsledky posúdenia zdravotných rizík pri práci a preventívne opatrenia, prijaté zamestnávateľmi na ich obmedzenie. Ďalej bolo vykonaných 85 ohliadok priestorov súvisiacich s ich uvedením do prevádzky a bolo poskytnutých 518 konzultácií. Pozornosť bola venovaná organizácii pracovného procesu so zameraním na režim práce a odpočinku, dvíhanie bremien, neprijateľné a podmienené prijateľné pracovné polohy s cieľom skvalitnenia posudzovania pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce zamestnancov vo vzťahu k výskytu DNJZ ako prioritnému problému v oblasti poškodenia zdravia v súvislosti s prácou.

- Počet prešetrovaných podozrení na chorobu z povolania v položke 29 zoznamu chorôb z povolania: 6
- Počet prešetrovaných podozrení na chorobu z povolania v položke 28 zoznamu chorôb z povolania v súvislosti s DNJZ: 10
- Počet hlásených chorôb z povolania z titulu DNJZ: 3

- Účasť na Regionálnych konzultačných dňoch chorôb z povolania na KLPaKT v Košiciach : 8

Prešetrovanie podozrenia na chorobu z povolania z titulu DNJZ bolo realizované u nasledovných profesií: hlavná kuchárka, šička, operátorka výroby sietí, pomocná kuchárka, predavačka potravín, kvalifikárka a kontrolórka textilných výrobkov, pomocný robotník v banskej činnosti, traktorista, vodič NA a údržbár, pilčík a vodič V3S a traktorista, zvárač, baník – lamač, pilčík, baník, montér - potrubár, lamač – strelmajster, pekáč.

Aktívne prebieha spolupráca v uvedenej problematike s KPLaKT Košice. Ved. odd. PPLaT je členom pracovnej skupiny pre prípravu novelizácie Vyhlášky MZ SR č. 542/2007 Z.z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci.

V roku 2019 :

- Počet prešetrených podozrení na chorobu z povolania: 22
- Počet hlásených chorôb z povolania: 10
- Počet hlásených ohrození chorobou z povolania: 1

Individuálne poradenstvo v oblastiach súvisiacich so zabezpečením ochrany zdravia pri práci bolo zabezpečené v rámci celoročnej činnosti ŠPCOPZP (špecializované poradenské centrum ochrany a podpory zdravia pri práci). Poradňu ŠPCOPZP navštívilo v roku 2019 celkom 45 klientov, ktorým bolo poskytnuté odborné poradenstvo v oblasti predchádzania chorobám z povolania, vytváraníu zdravého pracovného prostredia a zdravých pracovných podmienok.

2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Komentár:

Priebežne je aktualizovaná databáza programu ASTR 2011. V roku 2019 boli vykonané 2 aktualizácie programu. Bola doplnená databáza prešetrovaných a priznaných chorôb z povolania.

V okrese Rožňava k 31.12.2019 evidujeme. :

	POČET EXPONOVANÝCH PRACOVNÍKOV					
	Počet celkom		3.kategória		4.kategória	
	Celkom	Žien	Celkom	Žien	Celkom	Žien
2019	1045	60	1018	60	27	0

Počet pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v roku 2019
podľa faktorov a kategórie rizikového faktora
(1. a 2. stupeň)

Tab.č.2.2

Rizikový faktor		Počet exponovaných pracovníkov					
		3. kat		4. kat.		spolu	
		celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
Tuberkulóza		5	5	0	0	5	5
Biologické faktory spolu:		5	5	0	0	5	5
pracovná poloha		12	0	0	0	12	0
Fyzická záťaž spolu:		12	0	0	0	12	0
premenný		649	35	26	0	675	35
ustálený		315	8	0	0	315	8
Hluk spolu:		964	43	26	0	990	43
chem. karcinogény		4	4	0	0	4	4
mutagénny		4	4	0	0	4	4
reprodukčne toxické látky		4	4	0	0	4	4
Chemické karcinogény, mutagénny a reprodukčne toxické látky spolu:		4	4	0	0	4	4
pevné aerosóly		247	3	0	0	247	3
dermatotropné		74	0	0	0	74	0
dráždivé		103	4	0	0	103	4
žieravé		33	0	0	0	33	0
Chemické látky a zmesi spolu:		241	2	0	0	241	2
prenášané na ruky		78	0	1	0	79	0
prenášané na celé telo		27	0	0	0	27	0
Vibrácie spolu:		84	0	1	0	85	0
psychická pracovná záťaž		6	6	0	0	6	6
Psychická pracovná záťaž spolu:		6	6	0	0	6	6
laser		1	1	0	0	1	1
Optické žiarenie spolu:		1	1	0	0	1	1

Počet pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v roku 2019
podľa prevažujúcej činnosti a kategórie rizikového faktora
(1.stupeň)

Tab.č.2.3

prevládajúca činnosť		počet exponovaných pracovníkov					
		3.kategória		4.kategória		spolu	
kód	názov	celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
A	poľnohosp., lesníctvo a rybolov	24	1	1	0	25	1

B	Ťažba a dobývanie	63	0	9	0	72	0
C	priemyselná výroba	829	43	0	0	829	43
D	dodávka elektr., plynu, pary, stud. vzduchu	27	0	17	0	44	0
F	stavebníctvo	14	0	0	0	14	0
M	odborné, vedecké a technické činnosti	2	0	0	0	2	0
N	administratívne a podporné služby	18	0	0	0	18	0
O	verej. správa a obrana; povinné soc. zabezpečenie	27	6	0	0	27	6
Q	zdravotníctvo a sociálna pomoc	10	10	0	0	10	10
S	Ostatné činnosti	4	0	0	0	4	0
S p o l u		1018	60	27	0	1045	60

K zmene počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikovú prácu / 1009 v roku 2018 / došlo vznikom nových subjektov (PIL DREV s.r.o. Dobšiná, HIL s.r.o. Rožňava, BATLEX s.r.o. Drnava, FITLES s.r.o. Nižná Slaná), zaradením profesií do kategórií rizika v existujúcich prevádzkach po prehodnotení rizík (Slovenský vodohospodársky podnik a.s. Dobšiná, Badinotti Slovakia s.r.o. Brzotín, NsP sv. Barbory Rožňava, CRH Slovensko a.s. Rohožník), vyradením z kategórie rizikových prác po prehodnotení rizík (Badinotti Slovakia s.r.o. Brzotín, Blažej Bartók MASÍV Nadabula) alebo zmenou počtu zamestnancov na rizikových pracoviskách.

Predmetom štátneho zdravotného dozoru boli naďalej cielené kontroly dokumentácie v oblasti posudzovania zdravotných rizík a kategorizácie prác. Súčasťou kontrol je aj prejednanie zdravotno-hygienickej situácie v jednotlivých subjektoch a metodická podpora pri jej zefektívňovaní.

- Počet subjektov, u ktorých evidujeme vyhlásené rizikové práce: 46
- Počet opatrení nariadených v rámci kontrolnej činnosti na rizikových pracoviskách: 21

V súlade s požiadavkami Vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z. o kritériách na zaraďovanie prác do kategórií z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií bolo v roku 2019 realizovaných:

- Počet prehodnotených rozhodnutí o rizikových prácach : 5
- Počet vydaných nových rozhodnutí o rizikových prácach : 6
- Počet zrušených rozhodnutí o rizikovej práci: 2
- Počet kontrol (ŠZD) na nerizikových pracoviskách : 84
- Počet kontrol (ŠZD) dokumentácie zabezpečenia zdravotného dohľadu na nerizikových pracoviskách: 74
- Počet konzultácií pri metodickom usmerňovaní zamestnávateľov u ktorých vykonávajú zamestnanci rizikovú prácu: 148
- Počet aktivít v rámci posudzovania nových investičných projektov pri hodnotení zdravotných rizík pri práci v súvislosti s posudzovanou technológiou: 11
- Počet schválených prevádzkových poriadkov pre činnosti súvisiace s expozíciou škodlivým faktorom pri práci: 54

Z uvedeného počtu boli schválené PP podľa faktorov:

- Chemické faktory: 35
- Hluk: 9
- Biologický faktor: 3
- Teplo a chlad: 3
- Vibrácie: 4
- Sankčné opatrenia /rizikové pracoviská/: 0

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z látok a zmesí klasifikovaných ako toxické.

Komentár:

- Počet rozhodnutí na skladovanie a manipuláciu s veľmi toxickými látkami a zmesami: 0
- Počet kontrol v rámci ŠZD vykonaných v poľnohospodárskych zariadeniach: 14
- Účasť v komisii na preskúšanie odbornej spôsobilosti pre prácu s TL , VTL : 0
- Počet hlásených DDD činností v zariadeniach v územnej pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Rožňave: 63
- Počet odborných konzultácií týkajúcich sa problematiky ochrany zdravia pri práci s nebezpečnými chemickými faktormi: 95
- Počet havarijných situácií pri práci s toxickými a veľmi toxickými látkami: 0
- Počet realizátorov DDD činnosti: 9
- Počet subjektov vykonávajúcich ekohospodárstvo: 9
- Sankčné opatrenia : 0

Kontrolná činnosť bola zameraná na aktualizáciu činnosti jednotlivých poľnohospodárskych subjektov a plnenie povinností zamestnávateľa pri ochrane zdravia vo vzťahu k práci. Z dôvodu povinnosti klasifikácie chemických látok podľa CLP je venovaná v rámci ŠZD pozornosť aktuálnym KBÚ. Pozornosť bola venovaná aj chemickej ochrane rastlín, platnosti osvedčení o odbornej spôsobilosti v súvislosti s požiadavkou absolvovania aktualizacej prípravy a plneniu oznamovacej povinnosti spoločností vykonávajúcich služby v oblasti DDD činnosti. V rámci ŠZD bol predmetom kontroly najmä spôsob skladovania a manipulácie s veľmi toxickými látkami a zmesami.

Odd. PPLaT sa vyjadruje k schvaľovaniu prevádzkových poriadkov pre prácu s chemickými faktormi pre zariadenia a prevádzky v gestorstve iných oddelení RUVZ.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém.

Komentár:

- Počet vydaných rozhodnutí na činnosti spojené s manipuláciou a skladovaním karcinogénov na pracovisku: 0
- Počet vydaných rozhodnutí na odstraňovanie materiálov obsahujúcich azbest: 20
- Počet cielených kontrol odstraňovania materiálov s obsahom azbestu : 2
- Počet oznámení o vykonávaní odstraňovania materiálov obsahujúcich azbest: 17
- Počet podnetov týkajúcich sa odstraňovania materiálov obsahujúcich azbest : 0
- Sankčné opatrenia: 0

V rámci problematiky odstraňovania materiálov obsahujúcich azbest je vedená evidencia oznámení o vykonávanej činnosti subjektov, ktorým bolo príslušným orgánom verejného zdravotníctva vydané rozhodnutie na uvedenú činnosť.

V rámci kontrolnej činnosti je venovaná pozornosť klasifikácii používaných chemických látok a zmesí so zameraním na karcinogénne a mutagénne riziko. Pravidelne je aktualizovaná databáza subjektov, kde sú na pracoviskách používané chemické karcinogény / mutagény.

Zaobchádzanie s chemickými karcinogénmi a mutagénmi (CHKaM):

- Počet organizácií, v ktorých sa manipuluje CHKaM: 13

Prehľad chemických karcinogénov a mutagénov:

azbest - rekonštrukčné práce v stavebníctve, cytostatiká - aplikácia pri liečbe, zlúčeniny niklu – galvanizácia, výfukové plyny dieselových motorov – podzemné pracoviská, chemické látky a zmesi používané pri rozboroch pitných a odpadových vôd, práca s tvrdým drevom.

2.2 Intervencie na podporu zdravia pri práci

Komentár:

Práca bola zameraná na usmerňovanie realizácie intervenčných programov, cieleným poradenstvom pre zamestnávateľov, SZČO a PZS v oblasti ochrany a podpory zdravia pri práci.

2.2.1 Zdravé pracoviská.

Komentár:

V roku 2019 pokračovalo plnenie projektu v súlade s vypracovaným návrhom aktivít v závode ESSITY Slovakia s.r.o. Gemerská Hôrka. Aktivity boli zamerané na problematiku hluku v pracovnom prostredí s cieľom prijať systém opatrení pre obmedzenie podmienok vzniku profesionálneho poškodenia sluchu pri práci ako aj na dopracovanie systému pre klasifikáciu chemických látok a zmesí, používaných pri výrobe. V rámci spolupráce bolo realizované nové relaxačné centrum v priestoroch závodu, ktorej súčasťou je aj vyšetrovňa.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci.

Komentár

V rámci svetového dňa BOZP bol uverejnený v Gemerskom denníku Korzár dňa 24.04.2019 článok Zdravotné riziká pri manipulácii s azbestom.

V rámci Európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci pripravil Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Rožňave Týždeň otvorených dverí so zameraním na problematiku ochrany a podpory zdravia pri práci. Cieľom bolo poskytnúť zamestnávateľom, zamestnancom a fyzickým osobám – podnikateľom poradenstvo v otázkach hodnotenia a manažmentu zdravotných rizík, predchádzania chorôb z povolania a posudzovania zdravotnej spôsobilosti na prácu.

V rámci spolupráce s Inšpektorátom práce v Košiciach bola realizovaná spoločná kontrola na pracovisku Pekárne Jánosdeák v Plešivci so zameraním na výskyt pevného aerosólu v pracovnom ovzduší.

Regionálna úloha plnená v rámci regionálnych priorít na úseku verejného zdravotníctva – rok 2019:

Zhodnotenie plnenia opatrení prijatých v rámci prieskumu pracovných podmienok v kontrolovaných obchodných reťazcoch – bola vyhodnotená efektivita opatrení prijatých na zlepšenie úrovne pracovných podmienok a obmedzenie pracovnej záťaže zamestnancov v obchodnom reťazci TESCO.

3. Oddelenie hygieny výživy, bezpečnosti potravín a kozmetických výrobkov

3.2 Monitoring príjmu kuchynskej soli

Cieľ: Dosiahnuť postupné znižovanie príjmu soli v nadväznosti na prijaté úlohy v oblasti rizikových faktorov vo výžive.

Podľa plánu úradnej kontroly potravín na rok 2019 bol vykonaný odber 3 vzoriek hotových pokrmov – Fazuľová polievka, Kurací rezeň, Dusená ryža v Kuchyni NsP sv. Barbory, Rožňava, 3 vzoriek hotových pokrmov – Šampiňónová polievka s mrveničkou, Strapatý rezeň kurací, Americké zemiaky v Reštaurácii Áčko, Košická 56, Rožňava na laboratórne vyšetrenie obsahu pridanej kuchynskej soli. Všetky laboratórne vyšetrené vzorky boli v zhode s požiadavkami uvedenými vo všeobecne záväzných právnych predpisoch. Výsledky laboratórnych analýz boli spracované podľa komodity do tabuľkovej formy a boli zaslané e-mailom RÚVZ so sídlom v Košiciach dňa 19.12.2019.

3.3 Bezpečnosť obalových materiálov na kozmetické výrobky

Cieľ: Cieľom projektu je kontrola bezpečnosti obalových materiálov používaných na balenie kozmetických výrobkov vo vzťahu k migrácii vybraných ukazovateľov zdravotnej bezpečnosti vyplývajúcich z materiálového zloženia v súlade s požiadavkami nariadenia EP a Rady č. 1935/2004 a nariadenia Komisie (EÚ) č. 10/2011.

Podľa Usmernenia na zabezpečenie jednotného výkonu štátneho zdravotného dozoru nad kozmetickými výrobkami v roku 2019 RÚVZ so sídlom v Rožňave úlohu neplní.

7.4 Rezíduá pesticídov v potravinách na výživu a výživové prípravky pre dojčatá a malé deti

Cieľ:

- monitoring obsahu rezíduí pesticídov v potravinách pre dojčenskú a detskú výživu v obchodnej sieti,
- ochrana zdravia detskej populácie,
- plnenie prijatých opatrení v rámci dohovoru s krajinami EÚ nad kontrolou obsahu rezíduí pesticídov v dojčenskej a detskej výžive, zavádzanie nových metód stanovenia rezíduí pesticídov.

Na základe plánu úradnej kontroly potravín na rok 2019 bola odobratá 1 vzorka potraviny France Lait 2 následná dojčenská mliečna výživa v prášku, pre dojčatá od 6. mesiacov do 1. roka – potravina na osobitné výživové účely na laboratórne vyšetrenie. Laboratórne vyšetrená vzorka bola v zhode s požiadavkami uvedenými vo všeobecne záväzných právnych predpisoch.

4.Oddelenie epidemiológie a hygieny detí a mládeže -referát hygieny detí a mládeže

4.1. Aktivity prevencie detskej obezity v kontexte plnenia Národného akčného plánu v prevencii obezity na roky 2015 – 2025 (NAPPO)

4.1.a) Podpora zdravého štartu do života

- v poradni zdravia sme neevidovali matky na materskej dovolenke
- v mesiacoch jún až august sme vykonávali odborné poradenstvo pre tehotné ženy v spojení s referátom epidemiológie v marginalizovaných rómskych komunitách. Poradenstvo prebiehalo priamo v teréne, poučených bolo cca 30 tehotných žien za sledované obdobie. Prednášky boli rôzneho charakteru, polovica prednášok sa venovala prenatalnej prevencii a prevencii tesne po narodení, druhá polovica prednášok bola zameraná na matky s malými deťmi. Odborní zamestnanci odd. HDaM vykonali edukačné aktivity aj v detskom centre, kde sme boli prizvaní na besedu s tehotnými ženami (12 žien) a diskutovali sme s nimi na tému podpora zdravého štartu do života.

Za edukáciu boli zodpovední: Mgr. Jozef Varga, Bc. Martina Kleknerová

4.1.b) Podpora zdravšieho prostredia v školách

- v rámci ŠZD sme zamerali kontroly na sortimentnú náplň školských bufetov, počas výkonu ŠZD sme tento kalendárny rok vykonali kontrolu sortimentnej náplne v 2 bufetoch, ktoré sú prevádzkované pri základných a stredných školách v okrese Rožňava. Taktiež sme sa počas kontroly zamerali aj na nápojové automaty (mliečne automaty (2) a kávomaty) a kontrolovali sme sortimentnú náplň týchto automatov. Sústavnou kontrolou sa nám darí v školských bufetoch trvalo znižovať produkty s vysokým obsahom cukru, soli alebo prebytočnej energie,

- vo všetkých zariadeniach aktívne vyzývame riaditeľov a riaditeľky, aby aktívne zavádzali desiatu zo školskej kuchyne a dohliadali na dostatočné množstvo a správnosť prípravy pokrmov aj pri podávaní desiaty,

- v zariadeniach školského stravovania sme sa zamerali na podrobnú kontrolu dodacích listov (predložených minimálne 10 dodacích listov, podľa druhu potravín – mäso, zelenina, mliečne výrobky), zisťovanie percentuálneho zastúpenia ponúkaných zdravých druhov potravín, zisťovanie množstva soli v pokrmoch a či sú zistené hodnoty vyhovujúce schváleným receptúram, formou rozhovoru s riaditeľkami ZŠS, resp. vedúcimi ŠJ,

- na kontrolu mliečneho programu (zapojených 22 MŠ, 20 ZŠ a 2 SŠ) a ovocia na školách, edukovali sme možnosť zapojenia sa do programu,

- v materských školách na kontrolu pitného režimu detí, v zariadeniach sa nám aktívne darí presadzovať pitie čistej vody a nesladených nápojov, o čom svedčia aj výdajníky stolovej vody pre deti a študentov inštalované na školách a v materských školách (spolu 4 zariadenia),

- vedúcich školských jedální sme oboznámili s možnosťou telefonického kontaktu odborného zamestnanca Regionálneho úradu verejného zdravotníctva pri zostavovaní jedálneho lístka, čo niektorí aktívne využívajú

- kontrolou v školských jedálňach sme nezaznamenali nedostatky pri zostavovaní jedálnych lístkov, skladovaní surovín ani a pri príprave pokrmov z nich. Zo zistených údajov

konštatujeme, že vedúce a riaditeľky školských jedální sú dostatočne edukované a vykonávajú svoju prácu zodpovedne a v súlade so zásadami správnej výživy,

4.1.c) Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení

- informácie o nutričnom stravovaní poskytujú odborní zamestnanci osobne – konzultáciou počas výkonu ŠZD s vedúcimi ŠJ

4.1.d) Podpora pohybových aktivít

- v rámci ŠZD zameriavame pozornosť na telovýchovné podmienky žiakov, na vybavenosť vonkajších i vnútorných telovýchovných plôch,

- sledujeme využívanie priestorov telocviční na mimoškolské aktivity, dodržiavanie PP telovýchovných zariadení,

- zameriavame sa na dodržiavanie hodín TV, ich zaraďovanie do rozvrhu hodín.

V realizácii projektu budeme priebežne pokračovať.

4.2. Zneužívanie návykových látok (tabak, alkohol, drogy) u detí a mládeže na Slovensku

Cieľ: Na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v našej republike zistiť trendy v danej oblasti.

V nadväznosti na predchádzajúce prieskumy „ESPAD – Európsky školský prieskum o alkohole a ostatných drogách“ a ich výskumy vykonávali odborní zamestnanci školiace aktivity o nepriaznivých účinkoch tabaku, alkoholu a drogách.

Prednášky prebiehali v mesiaci jún 2019 v komunitnom centre na ul. Krátkej v Rožňave na tému: „Zneužívanie návykových látok u detí a mládeže“. Prednášky sa realizovali v komunitnom centre 2x za účasti cca: 2x 20 dospelých.

Na školách prebiehali prednášky nasledovne:

ZŠ Zlatá Rožňava – prednáška pre deti na tému závislosti (42 detí) – máj 2019 (42 dotazníkov)

Stredná zdravotnícka škola – prednáška na tému závislosti (86 detí) – jún 2019 (85 dotazníkov)

Spracovaných bolo 127 dotazníkov z 2 škôl. Prieskumu sa zúčastnilo 128 žiakov.

Prednášky sa stretli s pozitívnou odozvou a odd. HDaM v nich plánuje naďalej pokračovať.

4.3. Hygienická úroveň detských pieskovísk v areáloch MŠ a v rámci občianskej vybavenosti

Cieľ: Priebežná starostlivosť o hygienickú úroveň pieskovísk ako prevencie vzniku možného ochorenia detí v dôsledku mikrobiálneho a parazitárneho znečistenia piesku.

V septembri 2019 vykonali odborní zamestnanci oddelenia hygieny detí a mládeže Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Rožňave v rámci štátneho zdravotného dozoru kontrolu pieskovísk v 5 materských školách v okrese Rožňava. Konkrétne: MŠ Ernesta Rótha, MŠ Štítnická, MŠ Vajanského a MŠ Pionierov a MŠ Betliar. Kontroly boli zamerané na dodržiavanie hygienických požiadaviek na pieskoviská pri predškolských zariadeniach. Vo všetkých zariadeniach, ktoré majú vybudované pieskoviská je schválený prevádzkový poriadok, zabezpečené je ich pravidelné čistenie a údržba, o čom sú vedené evidencie. V rámci výkonu ŠZD je sledovaná aj výmena piesku.

Odobraté vzorky piesku boli zaslané na laboratórne vyšetrenie na odbor mikrobiológie životného prostredia RÚVZ so sídlom v Košiciach.

V dvoch prípadoch – MŠ Ernesta Rótha a v MŠ v Betliari boli laboratórnym výsledkom zistené zvýšené fekálne streptokoky, obe ale neprekročili stanovený limit. Následne boli zápisnicou prijaté opatrenia na odstránenie nedostatkov.

4.4. Hodnotenie jedálnych lístkov MŠ a ZŠ

Cieľ: Sledovanie situácie v oblasti dodržiavania nutričných odporúčaní pre zostavovanie jedálnych lístkov v zariadeniach spoločného stravovania pre deti a mládež, frekvencia podávania vybraných druhov potravín (pokrmov). Slovné a motivačné hodnotenie školských jedální.

V roku 2019 sme si vybrali 3 MŠ v okrese Rožňava – MŠ Komenského, MŠ Ernesta Rótha a MŠ Vajanského, kde sme v rámci výkonu ŠZD od vedúcich zariadení dostali jedálne lístky za mesiace október a november. Následne sme ich vyhodnotili podľa určenej metodiky a výsledky vypracovali do priloženej tabuľky. Získané údaje budú vložené do e-formy, a zaslané v termíne do 2.12.2019 doc. MUDr. Hamade.

- MŠ Komenského – desiaty a olovranty (október) 3 body DOBRÝ, obedy (október) 8 bodov DOBRÝ, desiaty a olovranty (november) 2 body NÍZKA ÚROVEŇ, obedy (november) 9 bodov DOBRÝ

- MŠ Ernesta Rótha - desiaty a olovranty (október) 3 body DOBRÝ, obedy (október) 8 bodov DOBRÝ, desiaty a olovranty (november) 5 bodov VÝBORNÝ, obedy (november) 13 bodov VEĽMI DOBRÝ

-MŠ Vajanského - desiaty a olovranty (október) 3 body DOBRÝ, obedy (október) 15 bodov VÝBORNÝ, desiaty a olovranty (november) 3 body DOBRÝ, obedy (november) 12 bodov VEĽMI DOBRÝ

4.5. Úrazy detí v SR

Cieľ: Cieľom projektu je formou spolupráce s NCZI a regionálnymi nemocnicami získať vybrané informácie, týkajúce sa problematiky úrazov detí na Slovensku.

Začiatkom roku 2019 bola prípisom oslovená NsP sv. Barbory v Rožňave ohľadom spolupráce pri zbere, vyplňovaní a zhromažďovaní údajov ohľadom úrazovosti detí.

Po dotazovaní nám nemocnica uviedla, že za sledované obdobie vyzbierala 58 vyplnených dotazníkov o úrazovosti. Z týchto pacientov bolo 34 mužského pohlavia (58,62%) a 24 ženského pohlavia (41,38%) vo vekovom rozsahu od 3 mesiacov do 17 rokov. Najčastejšou príčinou úrazu bol pád 36 prípadov (62,07%) a najčastejšou lokalizáciou poranenia bola hlava 27 prípadoch (46,55%). Najčastejšími miestami úrazu bol dom/ byt v 13 prípadoch (22,41%), cesta/ chodník v 16 prípadoch (27,59%) a ihrisko vo 8 prípadoch (13,79%). Iba v štyroch prípadoch bol pacient ošetrený aj v minulom roku. Všetci pacienti boli hospitalizovaný bez trvalých následkov, okrem jedného prípadu, kde trvalým následkom bude znížená pohyblivosť prsta na ruke, ktorý bol následkom úrazu amputovaný.

Monitoring údajov o zaočkovanosti detí v materských školách v okrese Rožňava

Odborní zamestnanci oddelenia hygieny detí a mládeže Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Rožňave vykonali monitoring zaočkovanosti detí v materských školách v okrese Rožňava.

V okrese Rožňava evidujeme 48 materských škôl s počtom zapísaných detí 1695, všetky deti sú zaočkované a majú doklad o očkovaní .

6. Oddelenie epidemiológie a hygieny detí a mládeže - referát epidemiológie

6.1 Národný imunizačný program

Program sme plnili v zmysle plánu referátu epidemiológie a v súlade s odporúčaniami ÚVZ SR a SZO. Z ochorení, proti ktorým je povinné očkovanie sa v roku 2019 vyskytli 2 prípady vírusovej hepatitídy typu B a 5 prípadov pertussis u dospelých neočkovaných osôb. Z ochorení, ktoré sú preventabilné odporúčaným očkovaním bolo hlásených 55 prípadov rotavírusovej enteritídy a 3 prípady chrípky s laboratórnym dôkazom.

Do zdravotníckych zariadení, ktoré vykonávajú povinné očkovanie boli doručené:

- očkovací kalendár pre povinné pravidelné očkovanie detí a dospelých na rok 2019 vypracovaný ÚVZ SR,
- informácia o uverejnení aktualizovanej elektronickej formy očkovacieho kalendára na rok 2019 na internetovej stránke ÚVZ SR

Na ÚVZ SR bolo v rámci plnenia úlohy zaslané:

- hlásenie štatistických údajov v oblasti povinného očkovania v zmysle pokynu ÚVZ SR (OLP/6831/2013) – 1x štvrťročne,
- vyhodnotenie Európskeho imunizačného týždňa.

Zabezpečená bola realizácia Európskeho imunizačného týždňa (EIW). Téma tohto ročníka bola „Prevent Protect Immunize“ („Predchádzať Chrániť Očkovať“).

Do spolupráce boli listami vyzvaní praktickí lekári pre deti a dorast, dospelých, mestské a obecné úrady, predškolské a školské zariadenia v okrese, ktorým sme poskytli edukačný materiál. Na Strednej zdravotníckej škole v Rožňave boli vykonávané prednášky o význame očkovania. Verejnosť sme o EIW informovali na webovej stránke RÚVZ Rožňava, na vývesných tabuliach, letákmi, pri telefonickej a osobnej konzultácii a formou prednášky v prípade rómskej komunity.

Priebežne boli kontrolované výkazy mesačných výkonov o očkovaní, ktoré doručujú lekári po skončení kalendárneho mesiaca v písomnej forme na RÚVZ. Závažné nedostatky vo včasnosti podania a dodržiavania intervalov medzi jednotlivými dávkami očkovacích látok neboli zistené. V hodnotenom období praktickí lekári pre deti a dorast hlásili 38 detí, ktoré rodičia odmietli podrobiť povinnému očkovaniu. Ochorenia preventabilné povinným očkovaním neboli nehlásené. Na webovej stránke RÚVZ Rožňava boli uverejnené informácie o platnom očkovacom kalendári na rok 2019 a Národnom imunizačnom programe.

V mesiaci september 2019 vykonávali zamestnanci oddelenia epidemiológie administratívnu kontrolu očkovania v ambulanciách lekárov. Výkon očkovania bol kontrolovaný v ročníkoch 2005, 2006, 2007, 2012, 2016 a 2017. Pri kontrolách neboli zistené závažné nedostatky. Zaočkovanosť v okrese Rožňava je naďalej vyššia ako 97%. Výsledky kontroly boli spracované v osobitnej správe a odoslané na ÚVZ SR.

Lekári boli počas roku 2019 viac krát upovedomení o povinnosti hlásiť odmietanie očkovania. Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Rožňave zákonných zástupcov detí, ktorých odmietnutie povinného očkovania bolo hlásené, predvoláva na ústne prejednanie priestupku, pri ktorom je im vysvetľovaný význam očkovania a nepravdivosť tvrdení o škodlivosti očkovania. V prípade, že obvinení naďalej odmietajú očkovanie dieťaťa, priestupková vec sa rieši sankčne.

Poradňa očkovania je dostupná na RÚVZ Rožňava každú stredu od 14:00 hod. V roku 2019 boli otázky hlavne na zloženie vakcín, potrebu očkovania ako aj stav protilátok v tele

u občanov, ktorým ubehli rôzne intervaly od posledného preočkovania. Tlačové materiály o očkovaní boli distribuované lekárom a umiestňované na verejne prístupných miestach. Problematike sa venujú tiež články zverejnené na internetovej stránke RÚVZ.

6.2 Surveillancie infekčných ochorení

Pokračovali sme v priebežnom monitorovaní výskytu infekčných ochorení a realizácii potrebných preventívnych a represívnych opatrení. Údaje boli vkladané a analyzované prostredníctvom epidemiologického informačného systému. Priebežne sme vykonávali epidemiologické vyšetrovanie v prípadoch nákaz a kontrolovali zabezpečované protiepidemické opatrenia.

Situáciu vo výskyte prenosných ochorení v okrese Rožňava možno hodnotiť ako priaznivú. U hnačkových ochorení bola zaznamenaná priaznivá epidemiologická situácia. Ochorenia boli prevažne sporadického a rodinného charakteru. V skupine vzdušných nákaz sme zaznamenali pokles hlásených ochorení. Hlásené rodinné výskyty pri Varicelle. Pri ARO bol zaznamenaný pokles lokálnych epidémií v predškolských a školských zariadeniach. Z krvných nákaz nebolo zaznamenané ochorenie na akútne vírusové hepatitídy typ A a B, ani ochorenie na kliešťovú meningoencefalitídu. Epidemiologická situácia vo výskyte neuroinfekcií bola priaznivá. V skupine sexuálne prenosných ochorení boli hlásené sporadické prípady gonokokových infekcií a chlamýdií a jedno podozrenie na vrodený syfilis. Celkovo je v okrese Rožňava priaznivá epidemiologická situácia pohlavne prenosných ochorení. Skupina zoonóz sa vyznačuje priaznivou epidemiologickou situáciou.

Realizácia surveillancie infekčných ochorení sa vykonávala priebežne a umožnila hodnotiť aktuálnu epidemiologickú situáciu, o ktorej po uplynutí kalendárneho mesiaca bola predkladaná analytická správa RÚVZ Košice, RPaVS Rožňava, lekáromi vojenského útvaru Rožňava, riaditeľom zdrav. zariadení na území okresu, všetkým praktickým lekárom pre deti, dorast a dospelých. Pre verejnosť je pravidelne uverejňovaná na našej webovej stránke. Priebežne z odd. klinickej mikrobiológie boli hlásené pozitívne nálezy vrátane rezistencie na ATB.

Zlepšenie informovanosti a zvýšenie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení je zabezpečené prostredníctvom web stránky RÚVZ, kde sú uverejnené informácie: „Aktuálna mesačná analýza infekčných chorôb v okrese Rožňava“, „Ako sa chrániť pred kliešťom“ a informácie o akútnych respiračných ochoreniach a očkovaní proti sezónnej chrípke.

6.3 Informačný systém prenosných ochorení (EPIS)

Prostredníctvom systému EPIS hlásime individuálne prípady prenosných ochorení, epidémie, hromadné hlásenia chrípky a chrípke podobných ochorení, akútnych respiračných ochorení a mimoriadne udalosti v systéme rýchleho varovania (SRV). V hodnotenom období bolo do systému zadaných 1174 individuálnych hlásení. Na webovej stránke RÚVZ je pre občanov vyvesená adresa na informačný portál programu EPIS, kde sa môžu informovať o infekčných chorobách.

Každý mesiac je na webovej stránke RÚVZ mesačná analýza prenosných ochorení v okrese Rožňava. Mesačná správa sa zasiela RÚVZ Košice, lekárom prvého kontaktu, NsP sv. Barbory v Rožňave, Psychiatrickej liečebni v Plešivci, RVaPS Rožňava a Vojenskému útvaru Rožňava. Na vypracovanie mesačných správ sa plne využíva informačný systém EPIS. Prístup do systému EPIS získali v roku 2019 všetci detskí lekári v okrese Rožňava.

6.4 Nozokomiálne nákazy

V roku 2019 bolo zo zdravotníckych zariadení v okrese hlásených 187 nozokomiálnych nákaz (NN). Štátny zdravotný dozor zameraný na dodržiavanie hygienicko-epidemiologického režimu sme vykonávali podľa harmonogramu a podľa aktuálnej epidemiologickej situácie. Spolu vykonaných 87 kontrol. Vo vybraných zdravotníckych zariadeniach bola vykonaná aj objektívna kontrola - odobratých 76 vzoriek. Vzorky boli odoberané zo sterilných nástrojov, plôch v zariadeniach ale aj z rúk personálu. Pozitívnych bolo 17,1% vzoriek.

V zmysle prípisu ÚVZ SR – hlavného hygienika sme sa zapojili do programu WHO „Save Lives: Clean Your Hands“ („Umývaj si ruky - zachrániš život“). RÚVZ so sídlom v Rožňave - požiadal NsP sv. Barbory Rožňava a.s., PL s. Bluma Plešivec, PL Rožňava, chirurgické, stomatologické a gynekologické ambulancie o účasť v kampani.

Na usmernenie a edukáciu zdravotníckych pracovníkov bol použitý materiál, ktorý pripravil RÚVZ so sídlom v Trenčíne a bol k dispozícii na stránke www.ruvztn.sk a www.ruvzrv.sk. Pracovníci zdravotníckych zariadení boli edukovaní v rámci seminárov celoústavných, oddelenských aj samovzdelávaním z poskytnutých materiálov. Vyhodnotenie kampane spolu s dotazníkom bolo zaslané v zmysle prípisu hlavného hygienika na RÚVZ so sídlom v Trenčíne.

6.5 Mimoriadne epidemiologické situácie

Pokračovalo sa v hlásení a monitorovaní akútnych respiračných ochorení vrátane všetkých prípadov ťažkej vírusovej pneumónie, SARI, úmrtí na akútne respiračné ochorenia ako aj lokálneho nahromadenia akútnych respiračných ochorení (ARO) a chrípke podobných ochorení (CHPO). Údaje sme vkladali a spracúvali v týždňových intervaloch.

V roku 2019 sme zaznamenali výskyt 7 lokálnych epidémií ARO v predškolských a školských zariadeniach. Chorobnosť na ARO a CHPO zodpovedala sezónnemu výskytu. Na internetovej stránke úradu bol uverejnený článok „Prevencia chrípky“ a týždenné hlásenia ARO a CHPO.

Regionálny hygienik a zamestnanec oddelenia epidmiológie a hygieny deti a mládeže sa zúčastnili školenia zdravotníckych pracovníkov NsP sv. Barbory Rožňava, a.s. a cvičenia zameraného na praktický nácvik postupov pri podozrení na vysoko nebezpečné nákazy. Cvičenie veľmi pozitívne vnímali zamestnanci nemocnice ako aj všetci zúčastnení. RÚVZ so sídlom v Rožňave sa zúčastnil simulácie riadenia Nemocnice sv. Barbory Rožňava a reprofilizácie lôžok v prípade mimoriadnej udalosti - výskytu pandemickej chrípky. Hlásenie ARO v epise sa v našom okrese pohybuje na úrovni medzi 70 až 90%.

6.6 Enviromentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

Priebežne sme zabezpečovali plnenie úloh vyplývajúcich z Akčného plánu na udržanie stavu bez poliomyelitídy v SR. V zmysle harmonogramu RÚVZ Košice sme zabezpečili odber vzoriek z vonkajšieho prostredia – odpadové vody za účelom zisťovania cirkulácie poliovírusov. Odobraté boli 4 vzorky. Prítomnosť poliovírusov a iných enterálnych vírusov nebola zistená. Vykonáva sa surveillance akútnych chabých obrň (ACHO) u detí do 15 rokov veku. Z detského, neurologického odd. a z ambulancie prenosných chorôb sme pravidelne týždenne dostávali hlásenie o ochorení resp. podozrení na ACHO. V sledovanom období sme obdržali len negatívne hlásenia.

6.7 Prevencia HIV/AIDS

Projekt „Hrou proti AIDS“ v roku 2019 nebol realizovaný pre personálny stav na oddelení. Pre laickú verejnosť je k dispozícii linka pomoci AIDS (058/7323257,58 klapka 113) a poradňa AIDS, ktoré v sledovanom období vyhľadali 1 klient. Informoval sa o prevencii, možnom prenose a klinických príznakoch. Na webovej stránke úradu boli uverejnené informácie o HIV/AIDS. V rámci výučby odborného zamestnanca na strednej zdravotníckej škole bola venovaná 1 hodina pre každú triedu s problematikou HIV/AIDS, zároveň oddelenie VkJ realizovalo aktivity zamerané na informovanie a prevenciu HIV/AIDS.

6.8 Poradne očkovania

Poradenstvo bolo poskytnuté 7 zdravotníckym zariadeniam (očkovanie detí mimo platnej schémy povinného pravidelného očkovania) a 6 laikom (cesta do zahraničia, očkovanie proti kliešťovej encefalitíde a rotavírusom, očkovanie proti VHA). Poradňu očkovania navštívilo 15 rodičov odmietajúcich očkovanie svojich detí. Informácia o poradni očkovania bola verejnosti uverejnená na našej webovej stránke.

6.9 Zvýšenie povedomia budúcich matiek o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania

Projekt Očkovanie hrou nebol v roku 2019 realizovaný pre personálnu situáciu na referáte epidemiológie, ktorá pretrvávala väčšinu roka 2019. V rámci práce s rómskou komunitou prebehla beseda zameraná na prevenciu infekčných ochorení a očkovanie, ktorej sa zúčastnilo 45 členov komunity.

9. Oddelenie podpory zdravia a výchovy k zdraviu

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

Medziodborová úloha - na jej plnení sa podieľajú oddelenie podpory zdravia a výchovy k zdraviu, oddelenie hygieny životného prostredia, oddelenie preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie, oddelenie hygieny výživy PBP a kozmetických výrobkov a oddelenie epidemiológie a hygieny detí a mládeže.

Národný program podpory zdravia je prioritne zameraný na ovplyvňovanie determinantov zdravia, znižovanie rizikových faktorov vyskytujúcich sa u obyvateľstva a na zvyšovanie zainteresovanosti jednotlivých zložiek spoločnosti.

Oddelenie podpory zdravia a výchovy k zdraviu (ďalej len VKZ) sa v roku 2019 podieľalo na plnení úloh vyplývajúcich zo stanovených cieľov v týchto oblastiach:

- A) Preventívne opatrenia zamerané na znižovanie výskytu chronických neinfekčných ochorení
  - I. Opatrenia zamerané primárne na podporu zdravého životného štýlu

S cieľom podieľať sa na znižovaní výskytu rizikových faktorov súvisiacich so životným štýlom jednotlivca či skupín obyvateľstva participujeme súčasne na plnení ďalších programov a strategických dokumentov. Znižovanie prevalencie a incidencie, najmä chronických neinfekčných ochorení v populácii, je spoločným cieľom všetkých týchto úloh.

Realizácia úlohy sa zabezpečovala aj podľa vypracovaného plánu zdravotno-výchovných aktivít pri príležitosti významných dní Svetovej zdravotníckej organizácie (ďalej SZO) a pri iných príležitostiach. K 31.12.2019 boli realizované aktivity pri príležitosti 21 významných dní a pri iných príležitostiach (Svetový deň boja proti rakovine, Týždeň mozgu, Svetový deň vody, Svetový deň zdravia, Svetový a európsky imunizačný týždeň, Svetový deň bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, Svetový deň „Pohybom ku zdraviu“, Svetový deň bez tabaku, Svetový deň životného prostredia, Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a obchodovaniu s drogami, Svetový týždeň dojčenia, Medzinárodný deň povedomia o fetálnom alkoholovom syndróme, Svetový deň Alzheimerovej choroby, Svetový deň srdca, Medzinárodný deň starších osôb, Svetový deň duševného zdravia, Svetový deň potravy, Svetový deň osteoporózy, Svetový deň diabetu, Európsky týždeň boja proti drogám, Svetový deň boja proti AIDS). Na plnení tejto úlohy sa podieľali odborní pracovníci všetkých oddelení RÚVZ podľa zamerania jednotlivých významných dní. Pri realizácii úlohy sa uplatňovali všetky dostupné metódy a formy zdravotno-výchovného pôsobenia pre cieľové skupiny obyvateľstva v okrese Rožňava, články v regionálnych novinách, informácie v infotexte mestskej káblovej televízie, internetová stránka RÚVZ Rožňava, internetové stránky miest, obcí, základných a stredných škôl v okrese, využitie zdravotno-výchovných videokaziet a informačných panelov umiestnených vo vstupnej hale RÚVZ Rožňava, edukačné materiály dodané z ÚVZ SR, materiály vlastnej edície a ďalšie, najmä interaktívne zážitkové metódy.

Pri príležitosti Týždňa mozgu 2019 sa v marci 2019 v priestoroch RÚVZ so sídlom v Rožňave konalo spolu 6 zdravotno-výchovných aktivít pre 97 študentov a pedagógov (z toho zo Strednej zdravotníckej školy v Rožňave 40 účastníkov a 57 účastníkov z Gymnázia Pavla Jozefa Šafárika v Rožňave). Počas všetkých aktivít boli distribuované zdravotno-výchovné materiály na tému prevencie mozgových ochorení a ukážky tréningu pamäti.

V súvislosti so Svetovým dňom zdravia sa v ZŠ na Ul. pionierov v Rožňave uskutočnil Týždeň zdravia. Počas projektového dňa bolo pre 72 žiakov 2. stupňa zrealizovaných 9 zdravotno-výchovných aktivít na tému prevencie civilizačných ochorení, zdravej výživy a pitného režimu a významu dostatočnej pohybovej aktivity. V súvislosti s týmto svetovým dňom sa uskutočnili aj 2 výjazdy PCOPZ do tejto školy, kde bolo spolu vyšetrených 12 zamestnancov. Počas Týždňa zdravia sme pre zamestnancov školy zrealizovali aj 4 zdravotno-výchovné aktivity na tému zdravého životného štýlu, vrátane vyváženej a pestrej stravy a dostatočnej pohybovej aktivity. Pre 34 študentov a 5 pedagógov zo SOU obchodu a služieb v Rožňave sme na vyššie uvedené témy zrealizovali 2 zdravotno-výchovné aktivity a taktiež aj pre 50 žiakov a 2 pedagógov zo ZŠ v Gemerskej Polome 5 zdravotno-výchovných aktivít. Počas Týždňa otvorených dverí (08.-12.04.2019) navštívili PCOPZ 3 klienti.

Svetový deň bez tabaku sme si v spolupráci Gemerskou knižnicou Pavla Dobšinského v Rožňave a s Mestskou políciou v Rožňave pripomenuli aj 3 aktivitami pre 59 študentov zo SOU obchodu a služieb v Rožňave. Počas aktivít sme 24 fajčiarom odmerali krvný tlak a pulz, zisťovali sme tiež stupeň závislosti na nikotíne pomocou Fagerströmovho dotazníka a merali sme im hodnoty CO a %COHb vo vydychovanom vzduchu. Všetkým fajčiarom bolo poskytnuté poradenstvo na zanechanie fajčenia, zdravotno-výchovné materiály a kontakty do PC na odvykanie od fajčenia v SR. Pri edukácii sme využili aj DVD Kým stúpa dym.

Pri príležitosti Medzinárodného dňa proti zneužívaniu drog a obchodovaniu s drogami sme edukovali 22 žiakov 2. stupňa zo ZŠ v okrese Rožňava na témy prevencie látkových a nelátkových závislostí.

V súvislosti s Medzinárodným dňom povedomia o fetálnom alkoholovom syndróme boli do každej základnej (s ročníkmi 1-9) a strednej školy v okrese Rožňava zaslané zdravotno-výchovné informácie na túto tému s ponukou zdravotno-výchovných aktivít priamo na škole. Následne sme v 5 školách (4 ZŠ a 1 SŠ) počas 14 aktivít realizovali zdravotno-výchovné aktivity pre 219 mladých ľudí. Počas každej aktivity sme sa v prvom rade sústredili na zistenie postojov a názorov na užívanie alkoholu, následne sme mládež edukovali o negatívnom vplyve alkoholu na človeka, zvlášť na dospelávajúceho. Ďalej sme sa sústredili na negatívny vplyv užívania alkoholu počas tehotenstva a možné vážne poškodenie plodu. Aktivity boli vedené interaktívne, s množstvom modelových situácií a s diskusiou. Pri každej aktivite sme využili DVD /Vplyv pitia alkoholu počas tehotenstva na vývin plodu/ a boli distribuované zdravotno-výchovné materiály na tému prevencie užívania alkoholu, nechceného tehotenstva a fetálneho alkoholového syndrómu.

V septembri sme sa v súvislosti so Svetovým dňom srdca podieľali na celonárodnej kampani MOST. Počas výjazdu PCOPZ do priestorov OR PZ v Rožňave sme zisťovali mieru rizika srdcovo-cievnych ochorení u 15 klientov z radov verejnosti ale aj zamestnancov.

V rámci spolupráce s organizáciou Domka v Rožňave sme začali realizovať dlhodobý regionálny projekt Memory. Prvé stretnutie so seniormi bolo aj v súvislosti so Svetovým dňom Alzheimerovej choroby a bol vykonaný výjazd PCOPZ, počas ktorého bolo vyšetrených 14 seniorov. Následne sme seniorom v prednáške a diskusii objasnili problematiku demencie a dôležitosť vedenia aktívneho životného štýlu na jej predchádzanie.

Pri príležitosti Svetového dňa výživy sme zrealizovali zdravotno-výchovné aktivity pre 52 detí v 3 MŠ v okrese Rožňava.

Október, mesiac úcty k starším sme už tradične venovali prípravám a realizácii 4. ročníka Rožňavského veľtrhu pre seniorov. Toto podujatie sa uskutočnilo v priestoroch historickej Radnice mesta Rožňava. Cieľovou skupinou tohto podujatia boli seniori a osoby s ťažkým zdravotným postihnutím. Hlavnými organizátormi podujatia boli Regionálny úrad verejného

zdravotníctva so sídlom v Rožňave, Mesto Rožňava a Okresná organizácia Jednoty dôchodcov Slovenska v Rožňave. Program, konzultačné a sprievodné aktivity veľtrhu boli zostavené tak, aby seniori v jednotlivých informačných blokoch a počas sprievodných a konzultačných aktivít získali informácie z oblasti uspokojovania fyzických, psychických, sociálnych a spirituálnych potrieb. Odborníci účastníkom veľtrhu prednášali na rôzne témy (Oživovanie, Sociálne služby v pôsobnosti mesta Rožňava, Aktívni v každom veku, Zneužívanie a páchanie násilia na senioroch, Môžem sa obrátiť na psychológa?, Cvičenie pre zachovanie zdravia, Celoslovenské opatrenia na úseku ochrany seniorov pred špecifickou trestnou činnosťou páchanou na senioroch, Základy dedičského práva a Charita v pomoci seniorom). Odborníci v rámci všetkých prednesených tém a tiež v oblasti poskytovania sociálnych služieb, uspokojovania spirituálnych potrieb, voľnočasových aktivít pre seniorov, používania inkontinenčných pomôcok a tiež v oblasti mobility seniora mali účastníci veľtrhu možnosť diskusie, individuálnej konzultácie a poradenstva. Sprievodné aktivity boli súčasťou veľtrhu a bol o ne už tradične veľký záujem. Zabezpečovali ich Stredná zdravotnícka škola v Rožňave (meranie krvného tlaku, pulzu, hmotnosti, telesných tukov a svalov, masáž šije a horných končatín), Stredná odborná škola obchodu a služieb v Rožňave (strihanie vlasov a úprava účesu), Gemerská knižnica Pavla Dobšinského v Rožňave (ponuka kníh a aktivít) a Združenie gemerských remeselníkov v Krásnohorskej Dlhej Lúke (ukážky tvorivosti). Na podujatí bolo spolu prítomných 150 účastníkov - seniorov, študentov a odborníkov z jednotlivých oblastí.

Pri príležitosti Svetového dňa diabetu sa uskutočnila zdravotno-výchovná aktivita pre 21 žiakov zo ZŠ Ul. pionierov v Rožňave. Počas aktivity boli žiakom odovzdané zdravotno-výchovné materiály zamerané na prevenciu diabetu 2. typu.

Počas Európskeho týždňa boja proti drogám pracovníci oddelenia PZaVKZ uskutočnili 5 aktivít pre 46 žiakov a 10 pedagógov zo Spojenej školy zložka Špeciálna ZŠ v Dobšinej a pre 25 študentov a 2 pedagógov zo Strednej odbornej školy v Dobšinej.

V súvislosti so Svetovým dňom boja proti HIV/AIDS sa uskutočnilo 5 zdravotno-výchovných aktivít zameraných okrem prevencie nákazy HIV vírusom aj na prevenciu iných sexuálne prenosných ochorení a na výchovu k manželstvu a rodičovstvu. Aktivity sa realizovali v 1 základnej škole (na Ulici pionierov v Rožňave) pre 20 žiakov a v 3 stredných školách (Gymnázium P. J. Šafárika v Rožňave, Stredná zdravotnícka škola v Rožňave, Stredná odborná škola v Dobšinej) spolu pre 94 študentov a 8 pedagógov.

Pracovníci oddelenia PZaVKZ pokračovali aj v aktivitách zameraných na prevenciu šírenia infekčných chorôb (najmä hepatitídy typu A, osýpok a pedikulózy). Tieto aktivity sa realizovali najmä v prostredí sociálne znevýhodnených komunít.

U 248 klientov, ktorí boli vyšetrení vo všeobecnom PCOPZ sa sledovala prevalencia najzávažnejších rizikových faktorov neinfekčných ochorení a to spôsob stravovania, pohybová aktivita, stres, fajčenie, nadváha a obezita, hypertenzia, nadmerné užívanie alkoholu. Získané údaje od 183 klientov, ktorí boli vyšetrení za štandardných podmienok, boli pridané do dvoch databáz TZS v.2009 (databáza klientov do 19 a nad 19 rokov). Údaje od 65 klientov, ktorí neboli vyšetrení za štandardných podmienok boli zadané a spracované mimo hlavnej databázy TZS.

Odborní pracovníci v teréne poskytovali služby všeobecného PCOPZ počas 14 výjazdov v 8 zariadeniach okresu, kde bolo spolu vyšetrených 188 klientov, z toho 127 vyšetrených za štandardných podmienok zadaných do databáz TZS a 61 klientov vyšetrených za neštandardných podmienok, ktorí neboli zadaní do hlavnej databázy TZS.

Výjazdy PCOPZ v roku 2019:

Rožňava	- ZŠ, Ul. pionierov	- 2 výjazdy	- 12 klientov
Rožňava	- SOU obchodu a služieb	- 1 výjazd	- 24 klientov
Rožňava	- Mestské kúpalisko	- 1 výjazd	- 15 klientov
Rožňava	- Tesco	- 3 výjazdy	- 34 klientov
Rožňava	- OR PZ	- 4 výjazdy	- 53 klientov
Rožňava	- Domka	- 1 výjazd	- 12 klientov
Rožňava	- Radnica mesta	- 1 výjazd	- 23 klientov
Rožňava	- OO PZ	- 1 výjazd	- 15 klientov

Aktivity sme smerovali predovšetkým na predproduktívnu a produktívnu populáciu. Objektom nášho pôsobenia sú však všetky vekové kategórie. Konkrétne realizačné výstupy sa týkajú všetkých priorit tejto oblasti NPPZ /t. j. bodov 1. až 4./:

1. Výživa a stravovacie zvyklosti:

Výchova a edukácia obyvateľov bola zameraná aj na výživu, na zlepšenie stravovacích návykov a na zdraví prospešné potraviny s využitím všetkých foriem a prostriedkov zdravotno-výchovného pôsobenia (besedy a prednášky s diskusiou, výklad s besedou, aplikácia prvkov interaktívneho zážitkového učenia, vedomostný kvíz, ponuka informačno-propagačných materiálov, letáky, nástenky, články v novinách, atď.). V rámci vykonávania činnosti vo všeobecnom PCOPZ bola u každého klienta vykonaná intervencia o zdravej výžive (spolu 248 klientov) a tiež u všetkých 76 žiakov zapojených do projektu plnenia úlohy č. 5.1.3 z Národného akčného plánu pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017-2020 (ďalej NAPPAA).

Zdravotno-výchovný charakter má z našej strany podpora Národnej stratégie SR pre školský program, ktorej ciele majú napomôcť zvýšiť konzumáciu ovocia, zeleniny a mlieka u detí, vplývať na zmenu ich stravovacích návykov a predchádzať chorobám z nadhmotnosti a obezity. V roku 2019 sa v okrese Rožňava realizovalo 61 skupinových edukačných aktivít pre 640 ľudí so zameraním na racionálnu výživu a zdravý spôsob života. Pre propagačné účely – ako doplnok edukácie – sa využívajú prezentačné materiály (letáky, skladačky, maľovanky) od rôznych editorov vrátane ÚVZ SR. V súvislosti so „Školským programom“, v reakcii na požiadavku RÚVZ so sídlom v Košiciach, sme zaslali odpočet sprievodných edukačných aktivít za školský rok 2018/2019. Do tohto programu bolo v našom okrese v školskom roku 2018/2019 zapojených 17 ZŠ (2892 odoberaných porcií) a 18 MŠ (883 odoberaných porcií).

V okrese Rožňava sa do celoslovenského projektu „Viem, čo zjem“ (ktorý je súčasťou celosvetového programu na podporu zdravej výživy detí vo veku 9 – 12 rokov „Nestlé Healthy Kids Global Programme“) zapojila v roku 2019 1 základná škola (ZŠ, Ulica pionierov, Rožňava). V tejto škole bolo edukovaných v 7 triedach spolu 130 detí. Za intervenovanú školu (po ukončení aktivít vo všetkých triedach na základe požiadavky zo strany Neuropea, s. r. o. a ÚVZ SR) bol zaslaný záznam o priebehu školenia. Zároveň sme po ukončení aktivít vykonali dotazníkový prieskum efektivity tohto programu pre skupinu „prípád“ u 88 žiakov. Dotazníky budú po vykonaní prieskumu aj v skupine „kontrola“ zaslané na ÚVZ SR.

V roku 2019 bolo v oblasti stomatohygiény zrealizovaných 9 aktivít pre 129 žiakov z MŠ a ZŠ. 1 aktivita na túto tému bola zameraná na 13 rodičov detí v MŠ. K názorným ukážkam boli použité modely chrupu a aj DVD s touto tematikou.

Zdravotno-výchovné aktivity o zdravom životnom štýle vrátane zdravej výživy boli vykonávané aj v rámci onkorevencie, prevencie diabetu a prevencie srdcovocievnych chorôb a významných dní Svetovej zdravotníckej organizácie.

2. Fyzická inaktivita:

Na podporu a propagáciu pohybovej aktivity (odporúčanej, primeranej) a na zvyšovanie úrovne informovanosti obyvateľstva o zdravom životnom štýle pracovníci oddelenia PZaVKZ uskutočnili aktivity, pri ktorých sa využili individuálne, skupinové a hromadné metódy zdravotno-výchovného pôsobenia a všetky dostupné formy a prostriedky – články v regionálnych novinách, informácie v infotexte mestskej káblovej televízie, prednášky a besedy pre všetky cieľové skupiny obyvateľstva, letáky vlastnej edície, nástenky, internetová stránka RÚVZ Rožňava, internetové stránky miest, obcí, základných a stredných škôl v okrese Rožňava a pod.

Hlavným zámerom týchto aktivít bolo poukázať na význam pohybovej aktivity a jej priaznivý vplyv na zdravie, ak je pravidelnou súčasťou spôsobu života. V hodnotenom období bolo na zvýšenie a udržanie optimálnej pohybovej aktivity zrealizovaných spolu 61 aktivít pre 769 ľudí. Obyvateľov okresu Rožňava sme motivovali k zvýšeniu pohybovej aktivity aj prostredníctvom celonárodnej kampane Vyzvi srdce k pohybu (viac v bode 9.2.1).

V roku 2019 sa individuálne poradenstvo zdravého životného štýlu vrátane odporúčenia optimálnej pohybovej aktivity poskytlo 248 klientom v rámci činnosti všeobecného PCOPZ a tiež u všetkých 76 žiakov zapojených do projektu plnenia úlohy č. 5.1.3 z NAPPPA. Aktivity boli vykonávané aj v súvislosti s propagáciou Svetového dňa „Pohybom ku zdraviu“ – 10. máj, Národného akčného plánu v prevencii obezity na roky 2015-2025 a Národného akčného plánu pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017-2020 (pozri bod 9.2 a 9.8).

3. Tabak, alkohol, drogy:

Zdravotno-výchovné aktivity boli zamerané aj na zníženie škôd spôsobených alkoholom, drogami a tabakovými výrobkami. Prostredníctvom individuálnych, skupinových a hromadných metód sa v oblasti prevencie, nebezpečenstva a škodlivého vplyvu návykových látok na človeka a tiež v oblasti prevencie nelátkových závislostí pôsobilo na obyvateľstvo, prioritne na deti a mládež (interaktívne metódy zdravotno-výchovného pôsobenia, články, informácie, letáky, nástenky). Edukačná činnosť vo vzťahu k školám je zameraná všeobecne na prevenciu drogových závislostí vrátane prevencie závislosti od legálnych drog. Za hodnotené obdobie sa v rámci územnej pôsobnosti RÚVZ Rožňava uskutočnilo 93 zdravotno-výchovných aktivít pre žiakov a učiteľov základných škôl, študentov a učiteľov stredných škôl s celkovou účasťou 791. Pri vykonávaní edukačných aktivít boli v rámci intervencií premietané videofilmly a distribuované zdravotno-výchovné materiály. Na prvom stupni ZŠ sa edukačné ciele naplňali zväčša hravou formou oboznamovania sa s danou problematikou. U žiakov druhého stupňa ZŠ a na SŠ sa zisťovala spätná väzba, resp. prostredníctvom dotazníkovej metódy sa mapovali názory, postoje a poznatková úroveň z problematiky drog, drogových závislostí a osobitne tabakizmu.

Počas 3 aktivít pri príležitosti Svetového dňa bez tabaku sme na SOU obchodu a služieb v Rožňave edukovali 59 študentov, pričom sme u 24 študentov – fajčiarov otestovali percentuálne množstvo alveolárneho CO vo výdychu na prístroji Smokerlyzer, odmerali sme im krvný tlak a pulz, zisťovali sme tiež stupeň závislosti na nikotíne pomocou Fagerströmovho dotazníka. Všetkým fajčiarom bolo poskytnuté poradenstvo na zanechanie fajčenia, zdravotno-výchovné materiály a kontakty do PC na odvykanie od fajčenia v SR. Pri edukácii sme využili aj DVD Kým stúpa dym. Tieto aktivity sme realizovali v spolupráci s Gemerskou knižnicou Pavla Dobšinského v Rožňave a Mestskou políciou v Rožňave.

Počas roka 2019 bolo 64 klientov – fajčiarov vo veku od 16 do 65 rokov (priemerný vek 33 rokov), z toho 43 žien a 21 mužov vyšetrených prístrojom smokerlyzer. U 60 z nich bol vykonaný dotazníkový prieskum zameraný na zistenie závislosti na nikotíne. Vyhodnotením FAGERSTROMOVHO dotazníka sa zistilo, že 52% fajčiarov nie je závislých na nikotíne, 23%

vykazuje strednú závislosť, 18% fajčiarov je silne závislých na nikotíne a veľmi silnú závislosť sme zistili u 7% fajčiarov. Vo všeobecnom PCOPZ sa u klientov a u ich rodinných príslušníkov vykonávalo individuálne poradenstvo o rizikách nadmerného užívania alkoholu a tabaku. Špecializované PCPOF v roku 2019 navštívila opakovane 1 klientka. Pri opakovaných vyšetreniach klientov vo všeobecnom PCOPZ sme zaznamenali 4 bývalých fajčiarov, ktorí prestali fajčiť aj vďaka našej intervencii v minulosti.

V spojitosti s propagačnou činnosťou vo vzťahu k významným termínom venovaným problematike zdravia a drogovej prevencii, reflektovali sme na nasledovné dni: Svetový deň bez tabaku – 31. máj, pri príležitosti ktorého sme uskutočnili aktivity zamerané na prevenciu tabakizmu a zanechanie fajčenia a prezentáciu témy svetového dňa a špecializovaného poradenského centra na odvykanie od fajčenia na informačnej tabuli v budove RÚVZ Rožňava pre návštevníkov úradu. Významný termín Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nelegálnemu obchodovaniu s nimi – 26. jún sme dali do pozornosti najmä žiakom a študentom edukačnými aktivitami a distribúciou zdravotno-výchovných materiálov. Pri príležitosti Medzinárodného dňa povedomia o fetálnom alkoholovom syndróme sme v základných a stredných školách počas 14 zdravotno-výchovných aktivít edukovali spolu 219 mladých ľudí. Aj počas Európskeho týždňa boja proti drogám sme vykonávali edukačné aktivity zamerané na problematiku prevencie látkových a nelátkových závislostí. Uskutočnili sme spolu 5 aktivít pre 46 žiakov ZŠ, 25 študentov SŠ a 12 pedagógov.

4. Zdravé pracovné a životné podmienky

a) pracovné prostredie,

Medziodborová úloha – odbor preventívneho pracovného lekárstva

Úroveň informovanosti obyvateľstva o zdravom spôsobe života zvyšovali odborní pracovníci oddelenia PPLaT aj formou prednáškovej činnosti, publikačnej činnosti a odborným poradenstvom pre 45 klientov v rámci špecializovaného poradenského centra ochrany a podpory zdravia pri práci. Zároveň činnosti zamerané na ochranu, zachovanie alebo prinavrátenie zdravia boli realizované aj prostredníctvom konzultačnej činnosti (518 klientov). Na pracoviskách bolo vykonaných 159 kontrol fajčenia. Realizovala sa intervenčná aktivita v rámci projektu Zdravé pracoviská – Časť pracovné prostredie a pracovné podmienky v SCA HP Slovakia s.r.o. Gemerská Hôrka.

Pri kontrole zabezpečovania zdravých pracovných podmienok pre zamestnancov Sociálnej poisťovne v Rožňave bolo vyhodnotených 88 kontrolných listov v problematike psychickej záťaže pri práci a dotazníkov zameraných na mikroklimatické podmienky na pracovisku.

Pri zabezpečovaní zdravých pracovných podmienok oddelenia PPLaT spolupracuje s Inšpektorátom práce Košice. V roku 2019 bola realizovaná spoločná previerka v spoločnosti Pekarne Jánosdeák v Plešivci so zameraním na výskyt pevného aerosólu v pracovnom ovzduší.

V rámci zlepšovania podmienok pre zamestnancov z hľadiska prevencie chorôb z povolania a nadmernej psychickej pracovnej záťaže v odvetviach s významnými rizikovými faktormi práce a pracovného prostredia sa aktívne spolupracuje s UNLP KE - Klinika pracovného lekárstva a klinickej toxikológie a s neštátnymi zdravotníckymi zariadeniami vykonávajúcimi pracovné zdravotné služby v problematike ochorení podmienených prácou. V roku 2019 bolo prešetrených 22 podozrení na chorobu z povolania. V špecializovanom poradenskom centre ochrany a podpory zdravia pri práci bol využívaný informačný materiál o problematikách PPLaT v súvislosti s výrobnými technológiami ako aj s možnými negatívnymi účinkami faktorov pracovného prostredia. V rámci ŠZD ako aj konzultácií bola poskytovaná poradenská činnosť

pre aplikáciu legislatívy v oblasti ochrany zdravia pri práci z hľadiska pôsobenia negatívnych faktorov pracovného prostredia a spôsobu výkonu pracovnej činnosti.

II. Špecifické opatrenia zamerané na najčastejšie vyskytujúce sa chronické neinfekčné ochorenia

1. Kardiovaskulárne ochorenia (ďalej KVO):

V oblasti prevencie chronických ochorení dlhodobo participujeme na pozitívnom ovplyvňovaní zdravotného uvedomenia a zvyšovaní informovanosti obyvateľstva o rizikových faktoroch KVO. V roku 2019 sme sa počas 10 aktivít cielene zamerali na edukáciu prevencie KVO u 117 ľudí. Cielenu aktivitou bola účasť na kampani MOST.

2. Diabetes mellitus (ďalej DM):

Podľa NPPZ základnou formou prevencie DM je racionalizácia životného štýlu a vytvorenie podmienok pre realizáciu zdravého životného štýlu (pravidelná a primeraná fyzická aktivita, racionálna energeticky vyvážená strava, kde zdrojom živín sú tzv. zdravé potraviny), redukcia telesnej hmotnosti (v prípade nadváhy alebo obezity), redukcia stresu. Činnosť v tomto smere vykazujeme najmä v bodoch 9.1, 9.2, 9.6 a 9.8. V rámci dobrej spolupráce so základnými a strednými školami boli aj v roku 2019 vykonané edukačné aktivity o zdravej výžive a pohybovej aktivite ako súčasť prevencie chronických neinfekčných chorôb, vrátane prevencie cukrovky. V súvislosti so Svetovým dňom diabetu sa uskutočnila 1 zdravotno-výchovná aktivita pre 21 žiakov a 1 pedagóga zo ZŠ Ul. pionierov v Rožňave.

3. Vybrané nádorové ochorenia:

Na prevencii nádorových ochorení sme sa podieľali aj individuálnou poradenskou činnosťou a účasťou na edukačných kampaniach. Prevencii najčastejších nádorových ochorení sme sa venovali počas 2 zdravotno-výchovných aktivít na Strednej zdravotníckej škole v Rožňave – 17 študentov a 2 pedagogičky. Zdravotno-výchovnou činnosťou sme podporili významný termín Svetový deň rakoviny – 4. február, vyhlásený Medzinárodnou úniou proti rakovine. Realizované aktivity mali informačný a edukačný charakter (zostavenie informačného panelu vo vstupnej hale RÚVZ a distribúcia informačno-propagačných materiálov spojená s odborným poradenstvom a konzultáciami, zameranými na primárnu prevenciu onkologických ochorení najmä počas intervencie klienta vo všeobecnom PCOPZ. Všetky ďalšie aktivity smerovali v hodnotenom období k prevencii chronických neinfekčných ochorení – osobitne srdcovocievnych ochorení, cukrovky a nádorových ochorení. V súvislosti s Národným onkologickým programom sa vedúca oddelenie zúčastnila seminára k prevencii onkologických ochorení organizovaného ÚVZ SR.

9.1.1 SLEDOVANIE A HODNOTENIE ZDRAVOTNÉHO STAVU OBYVATEĽSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Úloha sa v hodnotenom období realizovala na úrovni činnosti všeobecného a špecializovaných poradenských centier ochrany a podpory zdravia. Činnosť PCOPZ je podrobne opísaná v bode 9.6 CINDI PROGRAM SR.

V roku 2019 sme vykonali monitoring zdravotného uvedomenia u 104 respondentov, rozdelených podľa bydliska, veku a pohlavia. Muštra s údajmi z dotazníkov bola zaslaná na ÚVZ SR.

9.2 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCI OBEZITY NA ROKY 2015-2025

Zdravotno-výchovné aktivity v rámci prevencie obezity sa zamerali na edukáciu obyvateľstva o zdravom životnom štýle s cieľom prevencie nadváhy a obezity, o rizikových faktoroch cukrovky, srdcovo-cievnych ochorení a nádorových ochorení s cieľom zníženia výskytu neinfekčných ochorení v populácii – distribúcia edukačných materiálov vyhotovených odbornými pracovníkmi oddelenia PZaVKZ, názorná propagácia – formou nástenky umiestnenej vo vstupnej hale RÚVZ, prednášky, interaktívne zážitkové metódy, individuálne a skupinové poradenstvo.

Prostredníctvom všeobecného PCOPZ sa sledovala prevalencia najzávažnejších rizikových faktorov neinfekčných ochorení a to spôsob stravovania, pohybová aktivita, stres, fajčenie, obezita, hypertenzia u klientov, ktorí navštívili všeobecné PCOPZ. Jednalo sa o 248 klientov, ktorým bolo poskytnuté poradenstvo a zdravotno-výchovné materiály so zameraním na udržanie optimálnej telesnej hmotnosti, zdravú výživu a pohybovú aktivitu. Klientom s obezitou, ktorí prejavili záujem o zmenu životného štýlu a úpravu hmotnosti, bola doporučená návšteva špecializovaného poradenského centra správnej výživy a úpravy hmotnosti. Všetkým klientom bolo poskytnuté individuálne poradenstvo.

K prevencii obezity a jej následkov sme smerovali aj individuálne a skupinové zdravotno-výchovné aktivity u všetkých 76 žiakov zapojených do projektu plnenia úlohy č. 5.1.3 z NAPPPA.

Na plnení tejto úlohy sa podieľali aj pracovníci oddelenia preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie nasledovne:

V rámci projektu Zdravé pracoviská v SCA HP Slovakia s.r.o. Gemerská Hôrka pre zlepšenie ergonómie prebieha spolupráca pri zabezpečovaní zácviaku a kontroly spôsobu balenia trénerom a tiež pri návrhu spôsobu paletizácie hotových výrobkov v súvislosti s automatizáciou prevádzky.

V regionálnej tlači a na infotexte miestnej televízie bol zverejnený článok zameraný na zvýšenie povedomia verejnosti o zdravotných rizikách vyplývajúcich z pracovných podmienok a súvisiacich opatreniach.

V rámci preventívnych aktivít sú zamestnanci s prevahou práce so zobrazovacou jednotkou oboznamovaní s odporúčanou pohybovou aktivitou počas prestávok v práci.

Odborní pracovníci oddelenia PPLaT v rámci ŠZD v roku 2019 vykonali 136 kontrol. Zistené nedostatky boli riešené v rámci jednaní so zamestnávateľmi, kde boli prijaté opatrenia na odstránenie nedostatkov. Rozsah realizácie uvedených opatrení touto formou sa ukázal ako dostatočný a efektívny prostriedok a nebolo potrebné pristupovať k sankčným opatreniam. V rámci metodického vedenia zamestnávateľov v oblasti ochrany a podpory zdravia zamestnancov pri práci boli prioritne usmerňované spoločnosti, kde je vykonávaná riziková práca. V roku 2019 bolo realizovaných na rizikových pracoviskách 52 kontrol. V rámci posudkovej činnosti bolo vykonaných 85 ohliadok priestorov uvádzaných do prevádzky. V závode Essity Slovakia s.r.o. Gemerská Hôrka pokračuje spoločný postup riešenia projektu Zdravé pracoviská. Aktivity boli zamerané na problematiku hluku v pracovnom prostredí s cieľom prijať systém opatrení pre obmedzenie podmienok vzniku profesionálneho poškodenia sluchu pri práci ako aj na dopracovanie systému pre klasifikáciu chemických látok a zmesí,

používaných pri výrobe. V rámci spolupráce bolo realizované nové relaxačné centrum v priestoroch závodu, ktorej súčasťou je aj vyšetrovňa.

Každoročne je v regionálnej tlači a na infotexte Rožňavskej televízie zverejnený článok zameraný na zvýšenie povedomia verejnosti o zdravotných rizikách vyplývajúcich z pracovných podmienok a súvisiacich opatreniach. V rámci preventívnych aktivít sú zamestnanci s prevahou práce so zobrazovacou jednotkou oboznamovaní s odporúčanou pohybovou aktivitou počas prestávok v práci.

Realizovali sa zdravotno-výchovné akcie zamerané na zdravú výživu, rozvoj a propagáciu pohybovej aktivity obyvateľstva, ktoré sú opísané v časti 9.1 Národný program podpory zdravia.

9.2.1 VYZVI SRDCE K POHYBU – Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospeléj populácie

Úloha sa v hodnotenom období realizovala podľa usmernenia gestora RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici. Cieľom predmetnej akcie je upriamiť pozornosť verejnosti na význam pohybu vo voľnom čase, ako dôležitého faktora v podpore zdravia a v prevencii civilizačných ochorení.

Účasť RÚVZ Rožňava, ako riešiteľského pracoviska, zahŕňala nasledovné propagačné a intervenčné aktivity:

- zaslanie informácií a účastníckych listov na uverejnenie do infotextu mestskej káblovej televízie v Rožňave, do regionálneho denníka, do všetkých stredných a základných škôl v okrese Rožňava, na všetky mestské a obecné úrady v okrese Rožňava a na webovú stránku RÚVZ,
- vyhotovenie nástenky, ktorá bola umiestnená vo vstupnej hale RÚVZ,
- počas výjazdov PCOPZ a pri všetkých zdravotno-výchovných aktivitách v danom období sme propagovali potrebu zvýšenia pohybovej aktivity a túto kampaň.
- následne sme na RÚVZ Banská Bystrica zaslali 21 účastníckych listov.

9.3 PODPORA ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNIT NA SLOVENSKU

Všetky aktivity oddelenia PZaVKZ týkajúce sa prevencie infekčných ochorení, chronických neinfekčných chorôb, prevencie látkových a nelátkových závislostí a prevencie sexuálne prenosných chorôb vrátane výchovy k manželstvu a rodičovstvu sú smerované ku všetkým obyvateľom okresu Rožňava, znevýhodnené komunity nevynímajúc. V roku 2019 boli výlučne v prostredí detí a mládeže zo znevýhodnených komunít zrealizované 4 aktivity pre 56 žiakov ZŠ a SŠ a 1 aktivita pre matky detí v MŠ.

9.4 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Na znižovanie škodlivých účinkov alkoholu sa v roku 2019 realizovali zdravotno-výchovné aktivity prostredníctvom individuálnych, skupinových a hromadných metód s dôrazom na deti a dospelievajúcu populáciu. Mnohé aktivity súviseli s témou zdravého životného štýlu, s prevenciou látkových a nelátkových závislostí ale aj s fetálnym alkoholovým syndrómom. 36 aktivít pre 354 žiakov ZŠ a študentov SŠ a 3 aktivity pre 12 dospelých

účastníkov sa týkalo priamo len prevencie užívania alkoholu. Prostredníctvom všeobecného PCOPZ sa u klientov sledoval aj rizikový faktor problémového užívania alkoholu s následným odporúčením návštevy špecialistu.

Viac informácií v bode 9.1 – A.I.3.

9.5 NÁRODNÉ A REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU AKTÍVNEHO STARNUTIA

Do jednotlivých základných organizácii JDS v okrese boli prostredníctvom predsedu OO JDS v Rožňave distribuované zdravotno-výchovné materiály zamerané na zdravý životný štýl, vysoký krvný tlak, cukrovku, fajčenie, duševné zdravie a Alzheimerovu chorobu. U seniorov sa realizovali kurzy samomerania krvného tlaku. Absolvovalo ich 9 seniorov.

V októbri, pri príležitosti mesiaca úcty k starším sme pripravili a zrealizovali 4. ročník Rožňavského veľtrhu pre seniorov. Toto podujatie sa uskutočnilo v priestoroch historickej Radnice mesta Rožňava. Cieľovou skupinou tohto podujatia boli seniori a osoby s ťažkým zdravotným postihnutím. Hlavnými organizátormi podujatia boli Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Rožňave, Mesto Rožňava a Okresná organizácia Jednoty dôchodcov Slovenska v Rožňave. Program, konzultačné a sprievodné aktivity veľtrhu boli zostavené tak, aby seniori v jednotlivých informačných blokoch a počas sprievodných a konzultačných aktivít získali informácie z oblasti uspokojovania fyzických, psychických, sociálnych a spirituálnych potrieb. Odborníci účastníkom veľtrhu prednášali na rôzne témy (Oživovanie, Sociálne služby v pôsobnosti mesta Rožňava, Aktívni v každom veku, Zneužívanie a páchanie násilia na senioroch, Môžem sa obrátiť na psychológa?, Cvičenie pre zachovanie zdravia, Celoslovenské opatrenia na úseku ochrany seniorov pred špecifickou trestnou činnosťou páchanou na senioroch, Základy dedičského práva a Charita v pomoci seniorom). Odborníci v rámci všetkých prednesených tém a tiež v oblasti poskytovania sociálnych služieb, uspokojovania spirituálnych potrieb, voľnočasových aktivít pre seniorov, používania inkontinenčných pomôcok a tiež v oblasti mobility seniora mali účastníci veľtrhu možnosť diskusie, individuálnej konzultácie a poradenstva. Sprievodné aktivity boli súčasťou veľtrhu a bol o ne už tradične veľký záujem. Zabezpečovali ich Stredná zdravotnícka škola v Rožňave (meranie krvného tlaku, pulzu, hmotnosti, telesných tukov a svalov, masáž šije a horných končatín), Stredná odborná škola obchodu a služieb v Rožňave (strihanie vlasov a úprava účesu), Gemerská knižnica Pavla Dobšinského v Rožňave (ponuka kníh a aktivít) a Združenie gemerských remeselníkov v Krásnohorskej Dlhej Lúke (ukážky tvorivosti). Na podujatí bolo spolu prítomných 150 účastníkov - seniorov, študentov a odborníkov z jednotlivých oblastí.

Počas Rožňavského veľtrhu pre seniorov a počas výjazdov boli pre seniorov distribuované zdravotno-výchovné materiály /vlastné i dodané z ÚVZ SR/.

V rámci spolupráce s organizáciou Domka v Rožňave sme začali realizovať dlhodobý regionálny projekt Memory. Cieľom projektu je vzdelávanie seniorov v oblasti zvyšovania povedomia o prevencii a ochrane kognitívneho zdravia so zameraním sa na predchádzanie rozvoja neurodegeneratívnych ochorení. Prostredníctvom prednášok a workshopov pre seniorov zdravých, ako aj s už prítomným oslabením kognitívnych funkcií na úrovni ľahkej kognitívnej poruchy, je súběžným cieľom podpora duševného zdravia v tejto vekovej kategórii. Prvé stretnutie so seniormi sa uskutočnilo aj v súvislosti so Svetovým dňom Alzheimerovej choroby a bol vykonaný výjazd PCOPZ, počas ktorého bolo vyšetrených 14 seniorov. Následne sme seniorom v prednáške a diskusii objasnili problematiku demencie a dôležitosť vedenia aktívneho životného štýlu na jej predchádzanie. Ďalšie dve stretnutia mali takisto vzdelávací charakter

s možnosťou ukážky tréningu pamäti. Spolu sa do tohto projektu v roku 2019 zapojilo 25 seniorov.

So zástupcami JDS Rožňava sme mali v roku 2019 6 pracovných stretnutí, ktoré sa týkali zdravia seniorov.

9.6 CINDI PROGRAM SR

V rámci CINDI programu SR boli vykonávané aktivity zamerané na znižovanie rizikových faktorov životného štýlu obyvateľov a bola zabezpečená spoluúčasť na Národnom kardiovaskulárnom programe prostredníctvom zaistenia plynulej prevádzky všeobecného poradenského centra ochrany a podpory zdravia (ďalej len PCOPZ) ako aj špecializovaných PCOPZ - správnej výživy a úpravy hmotnosti, prevencie a odvykania od fajčenia a ochrany a podpory zdravia pri práci. V roku 2019 boli poskytnuté služby všeobecným PCOPZ a špecializovanými PCOPZ 296 klientom, z toho vo všeobecnom 248 klientom a v špecializovaných 48 klientom. Zabezpečilo sa individuálne a skupinové poradenstvo aj na pracoviskách a v komunitách výjazdmi všeobecného PCOPZ. Odborní pracovníci v teréne poskytovali služby všeobecného PCOPZ počas 14 výjazdov v 8 zariadeniach okresu, kde bolo spolu vyšetrených 188 klientov, z toho 127 vyšetrených za štandardných podmienok zadaných do databázy TZS a 61 klientov vyšetrených za neštandardných podmienok, ktorí neboli zadaní do hlavnej databázy TZS.

Kurzy samomerania tlaku krvi sa realizovali prostredníctvom všeobecného PCOPZ odbornou pracovníčkou nášho oddelenia. Absolvovalo ho 25 klientov.

Poradensko-konzultačnú činnosť v oblasti zdravotno-výchovnej metodiky, práce s informačno-propagačným materiálom (letáky, plagáty, brožúry) a v oblasti výpožičky videofilmov z našej filmotéky, poskytujeme na požiadanie, resp. podľa aktuálnosti.

Zámerom aktivít iniciovaných a organizovaných v rámci kalendára významných termínov je informovať verejnosť (odbornú a laickú) o aktuálnych, prioritných problémoch týkajúcich sa zdravia. Ich realizácia spočívala vo využití rôznych edukačno-intervenčných prístupov, masmediálneho priestoru a edičnej činnosti. Úlohy a ciele CINDI programu sa propagovali v masovo-komunikačných prostriedkoch, na webovej stránke RÚVZ, elektronickou poštou boli odoslané do 50 miest a obcí v okrese, do 37 základných škôl, do 6 stredných škôl a 52 materských škôl, prostredníctvom pokračujúcej regionálnej kampane MOST V AUTOBUSE (kampan' ešte z roku 2014) a taktiež prostredníctvom distribúcie zdravotno-výchovného materiálu na miesta so zvýšenou koncentráciou ľudí.

Vyhodnotenie činnosti k významným termínom sa nachádza v bodoch 9.1, 9.2, 9.5.

9.7 AKČNÝ PLÁN REALIZÁCIE NÁRODNEJ PROTIDROGOVEJ STRATÉGIE SR NA OBDOBIE ROKOV 2017 - 20120

V roku 2019 boli prostredníctvom oddelenia výchovy k zdraviu zrealizované zdravotno-výchovné aktivity v oblasti drogovej problematiky a užívania legálnych i nelegálnych návykových látok, taktiež v oblasti nelátkových závislostí pre 791 mladých ľudí na základných a stredných školách – žiaci, študenti ale aj rodičia a učitelia. Prostredníctvom individuálnych, skupinových a hromadných metód sa v oblasti prevencie, nebezpečenstva a škodlivého vplyvu návykových látok na človeka a tiež v oblasti prevencie nelátkových závislostí pôsobilo na obyvateľstvo, prioritne na deti a mládež v základných a stredných školách v okrese Rožňava

(interaktívne metódy zdravotno-výchovného pôsobenia, filmy na DVD, články, informácie, letáky, nástenky). Prehľad realizovaných preventívnych aktivít uvádza bod 9.1 – A.I.3.

9.8 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PODPORU POHYBOVEJ AKTIVITY NA ROKY 2017-2020

Cieľom tohto akčného plánu je zlepšenie úrovne verejného zdravia prostredníctvom podpory akejkoľvek formy pohybovej aktivity naprieč sektormi s cieľom relatívneho zníženia prevalencie pohybovej inaktivity o 10% v súlade s globálnymi cieľmi.

Na podporu a propagáciu pohybovej aktivity a na zvyšovanie úrovne informovanosti obyvateľstva o zdravom životnom štýle pracovníci oddelenia VKZ uskutočnili aktivity, pri ktorých sa využili individuálne, skupinové a hromadné metódy zdravotno-výchovného pôsobenia a všetky dostupné formy a prostriedky – články v regionálnych novinách, informácie v infotexte mestskej káblovej televízie, prednášky a besedy pre všetky cieľové skupiny obyvateľstva, letáky vlastnej edície, nástenky, internetová stránka RÚVZ Rožňava, internetové stránky miest, obcí, základných a stredných škôl v okrese Rožňava a pod.

Zdravotno-výchovné aktivity zamerané na zvýšenie a udržanie optimálnej pohybovej aktivity boli v hodnotenom období realizované pre 769 osôb, z toho pre 384 detí a mládež, pre 217 ľudí v produktívnom veku a 107 seniorov.

V hodnotenom období sa individuálne poradenstvo zdravého životného štýlu vrátane odporúčenia optimálnej pohybovej aktivity poskytlo 248 klientom v rámci činnosti všeobecného PCOPZ. Aktivity boli vykonávané aj v súvislosti s propagáciou Svetového dňa „Pohybom ku zdraviu“ – 10. máj, zaradeného do kalendára významných dní SZO od roku 2003, ako aj plnením Národného programu podpory zdravia, Národného akčného plánu v prevencii obezity na roky 2015-2025 (pozri bod 9.1 a 9.2).

V rámci plnenia úlohy č. 5.1.3 z Národného akčného plánu pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017-2020 (ďalej NAPPFA), bolo na RÚVZ so sídlom v Rožňave vyšetrených spolu 76 žiakov 8. ročníkov ZŠ v okrese Rožňava, z toho bolo 38 dievčat a 38 chlapcov. Časovo a organizačne náročnú úlohu sme plnili podľa metodických pokynov gestora úlohy v čase od 07.03.2019 do 13.06.2019. Vyšetrení žiaci aj pedagógovia hodnotili projekt pozitívne. Databáza s údajmi všetkých respondentov bola zaslaná na RÚVZ v Spišskej Novej Vsi.